

Tartuntatautien ja infektioiden torjuntayksikkö

Potilasohje syyhyyn sairastuneelle ja syyhyllle altistuneelle

Syyhy eli scabies on kutiseva ihottuma, jonka aiheuttaa syyhypunkki (*Sarcoptes scabiei*). Syyhykutina alkaa yleensä 3–6 viikon kuluttua tartunnasta. Tartuntaan riittää yksikin punkkinaaras, mutta kättely tai muu lyhyt kosketus ei yleensä riitä punkin siirtymiseen henkilöstä toiseen. Syyhyn voi saada myös syyhyä sairastavan lakanoista tai vaatteista, sillä punkkinaaras elää 1–1,5 vuorokautta ihon ulkopuolella, mutta tämä tartuntatapa on harvinaisempaa.

Mikäli epäilet syyhyä, tai sinulla on syyhyyn sopia oireita, on syytä hakeutua lääkäriin, jotta mahdollinen diagnoosi voidaan tehdä. Syyhydiagnoosin tekeminen voi olla haastavaa, koska oireet saattavat olla epämääräisiä.

Jos lapsellanne todetaan syyhy, ilmoittakaa tästä oman päiväkotiryhmän työntekijälle tai luokanopettajalle.

Syyhyn oireet

- Kutina, etenkin iltaisin ja öisin. Oireet korostuvat sormenväleissä, pakaraseudussa ja ranteissa.
- Iholla epämääräisiä näppylöitä, vesirakkuloita ja raapimajälkiä.
- Naaraspunkin käytävät rannepoimuseudessa ja sormien hangoissa, lapsilla myös kämmenissä ja jalkapohjissa.

Syyhyn hoito

Apteekista saa ilman reseptiä permetriiniä sisältävää voidetta (NIX[®] emulsiovoide). Yksi voidetuubi riittää aikuisen kertakäsittelyyn, ja lasten annos on iän mukaisesti pienempi. Voidetta levitetään illalla peseytymisen jälkeen, joka paikkaan leuasta alaspäin unohtamatta sukuelimiä tai sormi- ja varvasvälejä. Myös hiuspohja ja kasvot hoidetaan, jos niissä on oireita. Limakalvoille voidetta ei levitetä. Iho pestään aamulla huolellisesti. Hoito toistetaan 7–10 päivän kuluttua.

Lääkäri voi määrätä myös tablettilääkityksen syyhyn hoitoon, tai erikseen apteekissa valmistettavan rikkivoiteen. Myös tablettihoito toistetaan viikon kuluttua.

Syyhyyn sairastunut voi palata päiväkotiin/kouluun/töihin 1. hoitokerran jälkeisenä päivänä.

Kutina voi onnistuneen hoidon jälkeen jatkua vielä muutaman viikon, joten huolehdi hyvästä rasvauksesta tänä aikana esim. aluksi mentholispriitä sisältävällä voiteella ja myöhemmin kosteuttavalla perusvoiteella. Kutinaa voi helpottaa myös miedolla kortisonivoiteella, jota saa apteekista ilman reseptiä. Jos kutina jatkuu yli 3 viikkoa, on syytä ottaa yhteys lääkäriin.

Syyhyille altistuneen hoito

Altistuneiksi katsotaan samassa taloudessa asuvat, samassa sängyssä nukkuneet (esim. lasten ja nuorten yökyläilyt), henkilöt, joiden kanssa vietetty enemmän aikaa lähikontaktissa (esim. ystävät ja lasten leikkikaverit) ja seksikontaktit. Samassa taloudessa asuvat, samassa sängyssä nukkuneet ja seksikontaktit hoidetaan kahteen kertaan 7-10 päivän välein. Muille altistuneille riittää yksi hoitokerta. Hoito tulee tapahtua mahdollisimman samanaikaisesti.

Epidemiatilanteissa, esimerkiksi päiväkotiryhmän tai koululuokan epidemiat, tartuntataudeista vastaava lääkäri määrittelee altistuneet henkilöt. Päiväkotiryhmissä ja koululuokissa altistuneiden hoito tulee tapahtua myös samanaikaisesti.

Lääkehoidon jälkeen seuraavana päivänä tehtävä siivous

- käyttää siivouksessa kertakäyttöisiä suojakäsineitä
- vaihda puhtaat vuodevaatteet
- imuroi patja, sohva, matot ja päällystetyt tuolit
- tuuleta tai imuroi peitto ja tyyny
- vaihda kaikki vaatteet
- tuuleta ja poista käytöstä päällysvaatteet 2–3 vrk:n ajaksi
- huomioi myös 3 päivän sisällä käytössä olleet lapaset ja käsineet
- vaihda pyyhkeet
- pese vaatteet, pehmolelut ja vuodevaatteet 60 asteen pesuohjelmassa, ja kuivaa ne mahdollisuuksien mukaan kuivausrummussa, tai vie ne ulos tuulettumaan, tai sulje ne muovisäkkiin kolmen vuorokauden ajaksi, tai pakasta pakastimessa/ulkona (-20 °C tai kylmempi) yhden vuorokauden ajan.

Siivous toistetaan toisen hoitokerran yhteydessä.